PREZES
URZĘDU OCHRONY
DANYCH OSOBOWYCH
Mirosław Wróblewski

Warszawa,

DOL.0623.14.2022

Pani
Agnieszka Bartol- Saurel
Sekretarz Stanu
Kancelaria Prezesa Rady Ministrów

Szanowna Pani Minister,

w odpowiedzi na korespondencję z dnia 27 czerwca 2024 r. dotyczącą skutków wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej: TSUE) z dnia 20 czerwca 2024 r. w połączonych sprawach **o sygn. C-182/22 i C-189/22 Scalable Capital i in.,** w ocenie Prezesa UODO wyrok nie pociąga za sobą konieczności zmiany przepisów prawa polskiego. Orzeczenie to może jednak mieć wpływ na stosowanie przepisów w postępowaniach o odszkodowanie za naruszenie rozporządzenia 2016/679[1].

Sąd odsyłający przedstawił TSUE następujące pytania prejudycjalne:

1) Czy art. 82 rozporządzenia 2016/679 należy interpretować w ten sposób, że roszczenie o odszkodowanie nie ma charakteru sankcji, zwłaszcza ogólnej lub szczególnej funkcji odstraszającej, także w kontekście określania jego wysokości,

[1] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1, Dz. Urz. UE L 127 z 23.05.2018, str. 2 oraz Dz. Urz. UE L 74 z 04.03.2021, str. 35).

lecz roszczenie o odszkodowanie ma jedynie funkcję wyrównawczą i ewentualnie funkcję rekompensaty?
2) Czy przy określaniu wysokości roszczenia o odszkodowanie za szkody niemajątkowe należy przyjąć, że roszczenie o odszkodowanie pełni także funkcję indywidualnej rekompensaty – rozumianej tu jako pozostający w sferze prywatnej poszkodowanego interes polegający na postrzeganiu zachowania powodującego szkodę jako ukaranego, czy też roszczenie o odszkodowanie pełni jedynie funkcję wyrównawczą – rozumianą tu jako funkcja kompensacji doznanych naruszeń?
Przy założeniu, że roszczenie o odszkodowanie za szkodę niemajątkową pełni zarówno funkcję wyrównawczą, jak i rekompensaty: Czy przy określaniu jego wysokości należy przyjąć, że funkcja wyrównawcza ma pierwszeństwo strukturalne, a przynajmniej pierwszeństwo, które należy postrzegać jako relację reguła–wyjątek, przed funkcją rekompensaty? Czy oznacza to, że funkcja rekompensaty może być brana pod uwagę tylko w przypadku naruszenia umyślnego lub wynikającego z rażącego niedbalstwa?
Jeżeli roszczenie o odszkodowanie za szkody niemajątkowe nie pełni funkcji rekompensaty: Czy przy określaniu jego wysokości tylko umyślne lub wynikające z rażącego niedbalstwa naruszenia ochrony danych mają dodatkowe znaczenie dla oceny przyczynienia się do powstania szkody?
3) Czy dla rozumienia odszkodowania za szkody niemajątkowe przy określaniu jego wysokości należy przyjąć, że istnieje strukturalna hierarchia lub przynajmniej hierarchia oparta na zasadzie wyjątku od reguły, w którym doznanie naruszenia wynikające z naruszenia danych ma mniejszą wagę niż doznanie naruszenia i bólu związane z uszkodzeniem ciała?
4) Czy sąd odsyłający może, przy założeniu wystąpienia szkody o ograniczonej dolegliwości, zasądzić odszkodowanie, które pod względem materialnym jest niewielkie i tym samym w pewnych okolicznościach może być postrzegane przez poszkodowanego lub generalnie jako symboliczne?
5) Czy dla rozumienia odszkodowania za szkody niemajątkowe przy ocenie jego skutków należy przyjąć, że kradzież tożsamości w rozumieniu motywu 75 rozporządzenia 2016/679 ma miejsce tylko wtedy, gdy sprawca rzeczywiście przybrał tożsamość osoby, której dane dotyczą, tj. podszył się pod nią w jakiejkolwiek formie, czy też kradzież tożsamości polega już na tym, że w międzyczasie sprawcy dysponują danymi, które umożliwiają identyfikację osoby, której dane dotyczą?

W zakresie pytań pierwszego i części pierwszej pytania drugiego TSUE orzekł, iż artykuł 82 ust. 1 rozporządzenia 2016/679 należy interpretować w ten sposób, że przewidziane w tym przepisie prawo do odszkodowania pełni wyłącznie funkcję kompensacyjną, ponieważ odszkodowanie pieniężne oparte na tym przepisie powinno umożliwić pełną kompensację poniesionej szkody, nie zaś pełnić funkcję odstraszającą lub represyjną.

Należy wskazać, że powyższe stanowisko potwierdza utrwalony już pogląd Trybunału, wyrażony m. in. w wyrokach C-590/22 PS[2] oraz C-300/21 Österreichische Post[3], który koresponduje ze stanowiskiem organu nadzorczego przedstawionym w niniejszej sprawie.

W odniesieniu do części trzeciej pytania drugiego TSUE orzekł, że art. 82 ust. 1 rozporządzenia 2016/679 należy interpretować w ten sposób, że nie wymaga on, aby do celów odszkodowania na podstawie tego przepisu uwzględniano wagę i ewentualny umyślny charakter naruszenia tego rozporządzenia przez administratora danych. Trybunał zaznaczył, że wynika to właśnie z kompensacyjnej funkcji odszkodowania.

Powyższe stanowisko należy także do utrwalonych w orzecznictwie Trybunału (zob. wyrok w sprawie sygn. akt C-456/22 Gemeinde Ummendorf[4]). Prezes UODO wskazywał parokrotnie w swoich opiniach, że polskie prawo cywilne nie przewiduje progu „de minimis" by móc uznać, iż doszło do powstania szkody niemajątkowej, a odpowiedzialność za szkodę w rozumieniu art. 82 rozporządzenia 2016/679 opiera się na zasadzie winy i w tym reżimie odpowiedzialności bez znaczenia mają postać (wina umyślna lub niedbalstwo i lekkomyślność) oraz stopień winy (zob. też wyrok TSUE w sprawie o sygn. akt C-741/21 juris GmbH[5]).

Udzielając odpowiedzi na trzecie z pytań prejudycjalnych TSUE orzekł, że art. 82 ust. 1 rozporządzenia 2016/679 należy interpretować w ten sposób, że przy ustalaniu kwoty odszkodowania należnego z tytułu prawa do odszkodowania za szkodę niemajątkową należy uznać, iż taka szkoda spowodowana naruszeniem ochrony danych osobowych nie jest ze swej natury mniej istotna niż uszczerbek na zdrowiu. Powyższe stanowisko TSUE uzasadnił tym, iż przyjęcie założenia, że co do zasady uszczerbek na zdrowiu jest ze swej natury ważniejszy niż szkoda niemajątkowa, mogłoby prowadzić do podważenia zasady pełnego i skutecznego odszkodowania za poniesioną szkodę (pkt 38 orzeczenia).

Odnosząc się do powyższego stanowiska należy wskazać, że polskie prawo nie przewiduje istnienia jakiejkolwiek hierarchii dóbr przy ustalaniu odszkodowania. Jednakże judykatura wskazuje na przesłanki, które są istotne przy ustaleniu odszkodowania, np. w wyroku z dnia 16 kwietnia 2002 r. w sprawie o sygn. akt V CKN 1010/00 (Legalis nr 55210) Sąd Najwyższy stwierdził, iż przy określeniu „odpowiedniej" sumy należy skorzystać z orzecznictwa i piśmiennictwa odnośnie do art. 445 Kodeksu cywilnego, a przy określaniu sumy należy wziąć pod uwagę całokształt sprawy.

Tym samym orzeczenie TSUE w powyższym zakresie pozostanie bez wpływu na stosowanie prawa polskiego.

---

[2] Wyrok TSUE z 20 czerwca 2024 r. w sprawie C-590/22 PS, EU:C:2024:536
[3] Wyrok TSUE z 4 maja 2023 r. w sprawie C-300/21 Österreichische Post, EU:C:2023.370
[4] Wyrok TSUE z 14 grudnia 2023 r w sprawie C-456/22 Gemeinde Ummendorf, EU:C;2023:988
[5] Wyrok TSUE z 11 kwietnia 2024 r. w sprawie C-741/21 juris, EU:C:2024:288

Co do czwartego pytania prejudycjalnego TSUE orzekł, iż art. 82 ust. 1 rozporządzenia 2016/679 należy interpretować w ten sposób, że w razie wystąpienia szkody sąd krajowy może, w sytuacji gdy nie jest ona poważna, skompensować szkodę przyznając osobie, której dane dotyczą minimalne odszkodowanie, pod warunkiem, że takie odszkodowanie w pełni kompensuje poniesioną szkodę.

W ocenie Prezesa UODO stanowisko TSUE wynika z odpowiedzi udzielonej w ramach pytania trzeciego, w którym wykluczono uzależnienie odszkodowania za szkodę od zaistnienia minimalnego rozmiaru szkody, co oznacza, iż nawet szkoda niewielkiego rozmiaru powinna zostać rekompensowana adekwatnym do niej odszkodowaniem. Taki pogląd Prezes UODO wyraził w opinii z dnia 24 maja 2022 r. dotyczącej przedmiotowej sprawy. Przeciwny pogląd prowadziłby do sytuacji, w której odszkodowanie byłoby określone w sposób abstrakcyjny, co stałoby w sprzeczności wcześniejszym orzecznictwem TSUE (zob. też wyrok TSUE w sprawie C-45/15[6]) oraz orzecznictwem krajowym (zob. też wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie sygn. akt I ACa 1647/13[7]).

Udzielając odpowiedzi na ostatnie z przedstawionych pytań prejudycjalnych TSUE wskazał, iż art. 82 ust. 1 rozporządzenia 2016/679 w związku z motywami 75 i 85 tego rozporządzenia, należy interpretować w ten sposób, że pojęcie „kradzieży tożsamości" wymaga, by tożsamość osoby, której dotyczy kradzież danych osobowych została rzeczywiście przywłaszczona i wykorzystana przez osobę trzecią, aby można było uznać, że kradzież tożsamości miała miejsce Jednakże odszkodowanie za szkodę niemajątkową spowodowaną kradzieżą danych osobowych na podstawie tego przepisu nie może być ograniczone do przypadków, w których wykazano, że taka kradzież danych doprowadziła następnie do kradzieży tożsamości lub oszustwa dotyczącego tożsamości w rozumieniu prawa karnego.

TSUE stwierdził w pkt. 56 orzeczenia, iż „utrata kontroli" lub bycie pozbawionym możliwości „sprawowania kontroli" nad danymi osobowymi odróżnia się od „kradzieży" lub „oszustwa dotyczącego tożsamości" [kradzieży tożsamości] wskazując, na to że pojęcia te są stosowane jako odrębne w motywach 75 i 85 rozporządzenia. Wynika z tego w ocenie Trybunału, że dostęp i przejęcie kontroli nad takimi danymi, które można by zrównać z ich kradzieżą, nie są same w sobie równoważne z „kradzieżą" lub „oszustwem dotyczącym" tożsamości. Innymi słowy, kradzież danych osobowych nie stanowi sama w sobie kradzieży tożsamości lub oszustwa dotyczącego tożsamości.

Prezes UODO popierał w swojej odpowiedzi na analizowane pytanie prejudycjalne rozumienie pojęcia „kradzieży tożsamości" w sposób szeroki, a mianowicie, iż pojęcie to nie powinno ograniczać się jedynie do nielegalnego wykorzystania wizerunku osoby, której dane dotyczą, lecz należy przyjąć szerszy zakres wykładni tego pojęcia, tj. kradzież tożsamości powinna mieć miejsce w momencie, gdy także bezprawnie wykorzystywane są dane osoby, co skutkuje naruszeniem jej praw i wolności. TSUE jednakże zaproponował rozumienie zjawiska

---

[6] Wyrok TSUE z 30 maja 2017 r. w sprawie C-45/15 Safa Nicu Sepahan, EU:C:2017:402.
[7] Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 lutego 2014 r. sygn. akt I ACa 1647/13.

„kradzieży tożsamości” w sposób ścisły, sprowadzając je wyłącznie do wypadku przywłaszczenia przez osobę trzecią tożsamości osoby, która utraciła kontrolę nad swoimi danymi osobowymi w wyniku ich uprzedniej kradzieży.

Natomiast zgodnie ze stanowiskiem Prezesa UODO TSUE uznał, iż roszczenie odszkodowawcze w rozumieniu art. 82 rozporządzenia 2016/679 przysługuje już w chwili kradzieży danych osobowych, bez względu na to czy dane te będą wykorzystane do „kradzieży tożsamości”.

Wnioski:

Odnosząc się do stanowiska TSUE wyrażonego w wyroku z dnia 20 czerwca 2024 r. w połączonych sprawach **o sygn. C-182/22 i C-189/22 Scalable Capital i in.** Prezes UODO stwierdza, że wyrok ten nie pociąga za sobą konieczności zmiany przepisów prawa polskiego, ale może mieć znaczenie dla interpretacji przepisów dotyczących roszczeń odszkodowawczych za szkodę niemajątkową spowodowaną naruszeniem przepisów dotyczących ochrony danych osobowych.

Łączę wyrazy szacunku,

Mirosław Wróblewski
Prezes Urzędu
Ochrony Danych Osobowych